

Inspraakreactie Jachthaven Wolderwijd door dhr. P.J.M. Verbij, Algemeen Directeur**Evaluatie Algemeen-Belangbesluit Aanloophaven Zeewolde – 10 september 2026****Geachte voorzitter, geachte leden van de gemeenteraad,**

Dank u wel dat wij als Jachthaven Wolderwijd gebruik mogen maken van het insprekrecht.

Wij staan hier vandaag omdat de evaluatie van het algemeen-belangbesluit voor de Aanloophaven voor ons niet slechts een administratieve exercitie is. Wij zijn de ondernemer die destijds bezwaar heeft gemaakt tegen het algemeen-belangbesluit en hierover uiteindelijk tot aan het College van Beroep voor het bedrijfsleven heeft geprocedeerd.

Het CBb heeft ons in 2018 op belangrijke onderdelen in het gelijk gesteld. Naar aanleiding daarvan heeft de gemeenteraad op 4 november 2021 een nieuw besluit op bezwaar genomen, waarmee het oorspronkelijke besluit in stand is gelaten, maar waarbij een aantal waarborgen en uitgangspunten zijn vastgelegd.

Vijf jaar later ligt nu de evaluatie voor.

Wij willen vandaag niet het oude geschil opnieuw voeren. Wij willen vooral de gemeenteraad helpen om de evaluatie daadwerkelijk te beoordelen vanuit het perspectief waarvoor deze in 2021 juist is afgesproken: **is het nog steeds noodzakelijk en proportioneel om af te wijken van de Wet Markt en Overheid, en zijn de belangen van concurrerende ondernemers voldoende onderzocht, meegewogen en beschermd?**

Wij willen daarbij acht punten onder uw aandacht brengen.

1. Het algemeen belang is niet hetzelfde als het belang van de gemeentelijke exploitatie

In de evaluatiememo wordt uitgebreid beschreven waarom de Aanloophaven volgens het college nog steeds van algemeen belang is.

Wij begrijpen dat de gemeente waarde hecht aan de aanwezigheid van passanten in het centrum en aan de bijdrage daarvan aan de levendigheid, recreatie en toeristische aantrekkelijkheid van Zeewolde.

Maar naar onze mening moet daarbij een belangrijk onderscheid worden gemaakt.

Het feit dat de gemeente de Aanloophaven wenselijk vindt, betekent niet automatisch dat het noodzakelijk is om voor die haven af te wijken van de Wet Markt en Overheid.

Dat zijn twee verschillende vragen.

De eerste vraag is:

Is een passantenhaven in het centrum van Zeewolde van algemeen belang?

Daar kunnen wij ons iets bij voorstellen.

Maar de tweede vraag is:

Is het noodzakelijk om daarvoor de kostprijsverplichting van de Wet Markt en Overheid buiten toepassing te laten?

En juist die tweede vraag is in deze evaluatie van doorslaggevend belang.

Het CBb heeft destijds niet geoordeeld dat het algemeen belang van de Aanloophaven niet bestond. Het probleem zat in de motivering en in de wijze waarop met het concurrentienadeel voor Jachthaven Wolderwijd werd omgegaan.

Daarom kan de constatering dat de Aanloophaven nog steeds belangrijk wordt gevonden, op zichzelf niet voldoende zijn om het algemeen-belangbesluit ongewijzigd te handhaven.

2. De marktomstandigheden zijn wél veranderd

De evaluatiememo concludeert dat er geen veranderde omstandigheden zijn.

Dat vinden wij een te eenvoudige conclusie.

In 2021 werd het algemeen-belangbesluit gehandhaafd vanuit een situatie waarin de gemeente stelde dat de integrale kostprijs aanzienlijk boven het marktconforme tarief lag.

De memo laat nu zien dat de werkelijkheid in de afgelopen jaren anders is geworden.

De gemeente concludeert zelf dat de kostprijs de afgelopen jaren nagenoeg gelijk aan of lager dan het marktconforme tarief is geweest.

Dat is geen detail.

Dat betekent dat de oorspronkelijke noodzaak om structureel af te wijken van de kostprijsregel in de praktijk gedurende meerdere jaren niet aanwezig is geweest.

Daarmee is volgens ons juist een belangrijke vraag ontstaan die de raad bij deze evaluatie moet beantwoorden:

Als de gemeente inmiddels jarenlang een marktconform tarief kan hanteren dat boven de berekende integrale kostprijs ligt, waarom is het dan nog noodzakelijk om een algemeen-belanguitzondering voor onbepaalde tijd in stand te houden?

3. Het CBb heeft gevraagd om het concurrentienadeel zoveel mogelijk te beperken

Dit vinden wij een essentieel punt.

Het CBb heeft in 2018 niet alleen naar de gemeentelijke belangen gekeken. De uitspraak ziet ook uitdrukkelijk op het concurrentienadeel voor Jachthaven Wolderwijd.

In de evaluatiememo wordt dat aspect naar onze mening onvoldoende opnieuw beoordeeld.

De gemeente redeneert nu vooral vanuit haar eigen risico's:

- een tegenvallende bezetting kan leiden tot een hogere kostprijs;
- kosten kunnen fluctueren;
- kostentoerekening kan in de toekomst ter discussie komen;
- zonder algemeen-belangbesluit zou achteraf sprake kunnen zijn van een overtreding.

Maar daar staat een ander belang tegenover:

Het voorkomen dat een gemeentelijke haven door toepassing van een algemeen-belanguitzondering structureel een concurrentievoordeel krijgt ten opzichte van commerciële ondernemers.

Dat concurrentiebelang was juist de reden waarom het CBb de eerdere besluitvorming heeft gecorrigeerd.

De vraag zou daarom niet uitsluitend moeten zijn:

"Hoe beschermen wij de gemeente tegen het risico dat de kostprijs in een toekomstig jaar hoger uitvalt?"

Maar ook:

"Hoe beschermen wij commerciële marktpartijen tegen een gemeentelijke exploitatie die mogelijk goedkoper kan aanbieden dan zichzelf?"

Dat is volgens ons een noodzakelijke tweede kant van de evaluatie.

4. De jaarlijkse toets op marktconformiteit is een belangrijke waarborg.

In het besluit van 4 november 2021 heeft de gemeenteraad zich verbonden aan het jaarlijks toetsen van het tarief aan de markt.

De evaluatiememo noemt dit zelf een belangrijke waarborg.

Dat onderschrijven wij.

Maar juist daarom vinden wij het belangrijk dat duidelijk wordt gemaakt **hoe deze marktconformiteit jaarlijks wordt vastgesteld.**

De gemeente geeft aan dat het marktconforme tarief wordt gebaseerd op het gemiddelde van negen omliggende jachthavens of passantenhavens.

Wij zouden de gemeenteraad willen vragen om daarbij transparant te zijn over:

1. Welke negen havens ieder jaar worden meegenomen;
2. Welke tarieven daar precies worden gehanteerd;
3. Welke uitgangspunten worden gebruikt bij het vergelijken van de tarieven;
4. Of sprake is van vergelijkbare dienstverlening en voorzieningen;
5. Of zaken als toeristenbelasting, elektriciteit, sanitair en andere kosten op dezelfde manier worden meegenomen;
6. En of de tarieven van Jachthaven Wolderwijd daarbij ook relevant zijn als onderdeel van de lokale markt.

Want een marktconform tarief is alleen werkelijk marktconform als de vergelijking met de markt zorgvuldig en vergelijkbaar wordt uitgevoerd.

Wij vragen de raad daarom om deze jaarlijkse markttoets niet slechts als uitgangspunt te noemen, maar als **concrete en controleerbare waarborg** te behandelen en transparant beschikbaar te maken voor alle partijen.

5. De passage over de kostentoerekening is voor ons bijzonder relevant

Hiermee komen wij bij een punt dat voor ons misschien wel het meest opvallend is in de huidige evaluatiememo.

De gemeente schrijft dat de kostentoerekening weliswaar in samenwerking met een externe accountant zorgvuldig is bepaald, maar dat: “ik citeer”

“de toedeling van overheadkosten, onderhoudskosten of gemeenschappelijke voorzieningen [...] altijd een potentieel punt van discussie kan blijven met concurrerende marktpartijen.”

En vervolgens schrijft de gemeente dat, wanneer de kostentoerekening in de toekomst juridisch succesvol wordt aangevochten, de werkelijke kostprijs achteraf hoger zou kunnen blijken.

Wij vinden dit een zeer relevante passage.

Want hiermee erkent de gemeente zelf dat de integrale kostprijsberekening niet boven iedere discussie verheven is.

Dat is des te belangrijker omdat het gehele huidige argument voor het in stand houden van het algemeen-belangbesluit juist op die kostprijsberekening wordt gebaseerd.

Daarom vinden wij dat de gemeenteraad zich bij deze evaluatie de vraag moet stellen:

Hoe robuust is de kostprijsberekening waarop het besluit is gebaseerd?

En meer specifiek:

- Welke kosten worden aan de Aanloophaven toegerekend?
- Welke kosten worden niet toegerekend?
- Hoe worden gemeenschappelijke voorzieningen verdeeld?
- Hoe wordt overhead toegerekend?
- Hoe worden investeringen toegerekend die meerdere functies hebben?
- Hoe wordt omgegaan met voorzieningen die mede ten dienste staan van de openbare ruimte?
- En hoe wordt geborgd dat een commerciële concurrent niet indirecte kosten draagt die bij de gemeentelijke haven buiten de kostprijs blijven?

Dit laatste punt is van groot belang.

In het Baker Tilly-rapport uit 2019 staat uitdrukkelijk dat Baker Tilly een **rapport van feitelijke bevindingen** heeft uitgebracht en dat geen accountantscontrole of beoordelingsopdracht is uitgevoerd.

Baker Tilly vermeldt zelf dat aan de rapportage geen zekerheid kan worden ontleend omtrent de getrouwheid van het cijfermateriaal en de toelichtingen daarop.

Dat betekent niet dat het rapport ondeugdelijk is.

Maar het betekent wél dat de raad voorzichtig moet zijn met de conclusie dat de kostentoerekening daarmee definitief en onaantastbaar is vastgesteld.

Is de kostentoerekening over 2021–2025 opnieuw onafhankelijk getoetst door de eerder genoemde externe accountant?, of is enkel de methodiek uit 2019 of 2021 simpelweg voortgezet?

Dat lijkt ook precies de reden waarom de gemeente dit punt nu zelf opnieuw als potentieel juridisch discussiepunt benoemt.

Wij vinden daarom dat dit onderdeel van de evaluatie niet slechts in de risicoparagraaf thuishoort, maar daadwerkelijk onderdeel moet zijn van de beoordeling van de proportionaliteit van het algemeen-belangbesluit.

6. De gemeente heeft in 2021 zelf erkend dat nadeel voor Jachthaven Wolderwijd bestond

Een belangrijk punt is dat de gemeenteraad in 2021 niet alleen het algemeen-belangbesluit in stand heeft gelaten.

De raad heeft tegelijkertijd besloten om Jachthaven Wolderwijd een bedrag van € 25.000 in mogelijke nadeelcompensatie te verstrekken.

Het laat zien dat de gemeente destijds reeds erkende dat haar besluitvorming gevolgen en mogelijk nadeel voor Jachthaven Wolderwijd kon hebben.

De evaluatiememo van 2026 spreekt echter niet over de ontwikkeling van dat concurrentienadeel in de afgelopen vijf jaar.

Wij vinden dat juist dit onderdeel van een evaluatie na vijf jaar niet mag ontbreken.

Het CBb vond het onvoldoende dat de gemeente destijds simpelweg zei:

“Wolderwijd heeft ongeveer 500 overnachtingen verlies genoemd maar heeft dit onvoldoende onderbouwd”

Het College zei dat de gemeente daar niet mee mocht volstaan.

De gemeente moest zelf ten minste inzicht verwerven in het aantal passanten dat door de gemeentelijke Aanloophaven niet voor Wolderwijd kiest.

En wanneer de gemeente het ABB handhaaft, moet zij volgens het CBb het nadeel van Wolderwijd in kaart brengen en vervolgens beoordelen of daar aanleiding bestaat voor tegemoetkoming, bijvoorbeeld door de prijsstelling zo te kiezen dat het nadeel zoveel mogelijk wordt beperkt en/of compensatie wordt geboden.

Dat is van belang voor deze evaluatie in 2026, waar onderzoek naar dit in kaart te brengen nadeel over de afgelopen jaren, lijkt te ontbreken. Hoewel een aantal punten benoemd worden in de Countus rapportage uit 2022, zien wij in de evaluatie niets terug over de periode 2022-2025

De gemeente zegt nu:

“bescherming van ondernemers” komt door jaarlijks marktconforme prijzen te hanteren.

Maar dat is niet hetzelfde als het onderzoeken van het **daadwerkelijke concurrentienadeel van Wolderwijd**.

De gemeente lijkt de bescherming van Wolderwijd nu te vertalen naar:

“we rekenen niet onder de marktprijs.”

Maar het CBb heeft een bredere opdracht gegeven:

het nadeel voor de betrokken onderneming moet worden onderzocht en de prijsstelling moet het nadeel zoveel mogelijk beperken.

De raad zou moeten willen weten:

- Hoe heeft de positie van de Aanloophaven zich ontwikkeld?
- Hoe heeft de positie van omliggende commerciële jachthavens zich ontwikkeld?
- Welke concurrentie-effecten zijn daadwerkelijk zichtbaar geweest?
- Is het door de gemeente in 2021 geconstateerde concurrentienadeel verminderd, gelijk gebleven of toegenomen?
- En welke betekenis heeft dat voor de proportionaliteit van het voortzetten van de uitzondering?

De evaluatie kijkt nu vooral naar de vraag of de gemeente haar eigen kosten kan dekken.

Maar de oorspronkelijke problematiek ging óók over de positie van concurrerende ondernemers.

Die twee kanten horen bij elkaar.

Het kan niet zo zijn dat het concurrentienadeel voor Wolderwijd in 2021 voldoende serieus was om een nadeelcompensatie te rechtvaardigen, maar in de evaluatie vijf jaar later helemaal geen enkele afzonderlijke analyse meer verdient.

7. De huidige evaluatie is beperkt – juist omdat de gemeenteraad zelf bepaalt hoe zij haar evaluatie uitvoert

De memo stelt dat er momenteel geen wettelijke evaluatieplicht bestaat en dat de gemeenteraad daarom zelf de vorm en inhoud van de evaluatie mag bepalen.

Dat is formeel misschien juist, maar het ontslaat de raad naar onze mening niet van de verantwoordelijkheid om een **inhoudelijk betekenisvolle evaluatie** uit te voeren.

De gemeente verwijst naar een mogelijk toekomstige wettelijke evaluatieverplichting en stelt dat een uitgebreide ondernemersconsultatie daarom nu niet opportuun zou zijn.

Maar wij zijn van mening dat dit argument juist niet overtuigt.

De gemeente hoeft niet te wachten op een wettelijke verplichting om ondernemers te vragen wat de gevolgen van het besluit voor hen zijn geweest.

Sterker nog:

wij zijn als direct betrokken concurrent precies de partij waarvan het CBb in 2018 al heeft aangegeven dat het concurrentienadeel zoveel mogelijk moet worden beperkt.

Het zou daarom merkwaardig zijn als de gemeente bij een evaluatie die 8 jaar na de uitspraak van het CBb plaatsvindt, geen daadwerkelijke beoordeling van dat concurrentienadeel uitvoert, nu we zoveel jaren verder zijn en de gemeente inmiddels over veel meer empirische gegevens zal beschikken.

Wij verzoeken de raad daarom om de evaluatie niet uitsluitend als een interne administratieve toets te beschouwen.

Betrek bij de beoordeling ook de ondernemers die daadwerkelijk door het besluit worden geraakt.

8. De proportionaliteit: is het nog steeds nodig om een uitzondering voor onbepaalde tijd in stand te houden?

Tot slot komen wij bij de kernvraag.

De gemeente concludeert dat het algemeen-belangbesluit in stand moet blijven omdat het als een veiligheidsnet kan fungeren.

Wij begrijpen die redenering.

Maar een veiligheidsnet is iets anders dan een structurele noodzaak.

De cijfers over 2023, 2024 en 2025 laten zien dat de gemeente de afgelopen jaren een tarief heeft gehanteerd dat boven de integrale kostprijs lag.

Er was dus gedurende die jaren geen noodzaak om onder de kostprijs te exploiteren.

De gemeente zegt vervolgens:

"Maar volgend jaar kan dat anders zijn."

Dat is mogelijk.

Maar daarmee wordt het algemeen-belangbesluit feitelijk gehandhaafd vanwege een hypothetische toekomstige situatie.

Daarbij komt dat de gemeente zelf verschillende waarborgen heeft:

- jaarlijkse vaststelling van het havengeld;
- jaarlijkse toetsing aan de markt;
- jaarlijkse begrotings- en financiële controle;
- en de mogelijkheid om de kostprijsberekening opnieuw te beoordelen.

Daarom vragen wij de gemeenteraad om de proportionaliteit opnieuw expliciet te beoordelen.

Is een algemeen-belanguitzondering voor onbepaalde tijd werkelijk noodzakelijk om een mogelijk toekomstig risico af te dekken, terwijl de gemeente in de praktijk al meerdere jaren een marktconform tarief hanteert dat boven de berekende integrale kostprijs ligt?

Als het antwoord daarop "ja" is, vragen wij de raad om dat concreet en controleerbaar te motiveren.

Als Afsluiting

Geachte voorzitter en leden van de raad,

Jachthaven Wolderwijd heeft deze kwestie niet licht opgevat. Wij hebben hier jaren over geprocedeerd en zijn uiteindelijk door het College van Beroep voor het bedrijfsleven in belangrijke mate in het gelijk gesteld.

Wij staan hier vandaag echter niet om het verleden opnieuw open te breken.

Wij vragen u om naar de huidige situatie te kijken met dezelfde zorgvuldigheid waarmee het CBb daar destijds naar heeft gekeken.

De evaluatiememo laat volgens ons vier belangrijke zaken zien.

Ten eerste: de Aanloophaven is voor de gemeente nog steeds van belang.

Ten tweede: de financiële werkelijkheid is de afgelopen vijf jaar veranderd. De integrale kostprijs ligt inmiddels meerdere jaren onder het marktconforme tarief.

Ten derde: er zijn in de huidige evaluatiememo onvoldoende antwoorden gepresenteerd op de concrete onderzoeksvragen die het CBp in haar uitspraak uit 2018 als taak bij de Gemeente heeft neergelegd. Daarnaast ontbreekt in een aantal zaken transparantie waardoor inhoudelijke beoordeling niet mogelijk is.

Ten vierde: de gemeente erkent zelf dat de kostentoerekening en de toekomstige kostprijs nog discussiepunten kunnen opleveren.

Juist daarom vinden wij het onvoldoende om alleen te concluderen dat het algemeen-belangbesluit als "veiligheidsnet" kan blijven bestaan.

Wij vragen de raad om nadrukkelijk te beoordelen:

1. Of afwijking van de Wet Markt en Overheid nog daadwerkelijk noodzakelijk is;
2. Of het concurrentienadeel voor Jachthaven Wolderwijd en andere marktpartijen voldoende is onderzocht en wordt meegewogen;
3. Of de kostentoerekening voldoende transparant en robuust is;
4. Of de jaarlijkse marktconformiteit daadwerkelijk controleerbaar wordt vastgesteld;
5. Of met de huidige beschikbare informatie concrete antwoorden zijn geboden op de onderzoeksvragen van het CBp in de uitspraak uit 2018 waar deze hele situatie op is gestoeld.
6. en vooral of het proportioneel is om een uitzondering voor onbepaalde tijd te handhaven terwijl de feitelijke cijfers de afgelopen jaren geen noodzaak tot afwijking van de kostprijsverplichting laten zien.

Wij verzoeken de gemeenteraad daarom om deze evaluatie niet alleen te zien als het afvinken van een in 2021 zelf opgelegde verplichting, maar als een daadwerkelijk moment om opnieuw te beoordelen of de balans tussen het publieke belang en het belang van concurrerende ondernemers nog steeds juist is.

Dank u wel.